

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
76 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ**

Одеса 2016

Наукове видання

Збірник тез доповідей 75 наукової конференції викладачів академії
18 – 22 квітня 2016 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами
За достовірність інформації відповідає автор публікації

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова
Укладач Л. В. Агунова

Редакційна колегія

Голова

Єгоров Б. В., д-р техн. наук, професор

Заступник голови

Капрельянц Л. В., д-р техн. наук, професор

Члени колегії:

Амбарцумянц Р. В., д-р техн. наук, професор
Безусов А. Т., д-р техн. наук, професор
Віннікова Л. Г., д-р техн. наук, професор
Гапонюк О. І., д-р техн. наук, професор
Жигунов Д. О., д-р техн. наук, доцент
Іоргачева К. Г., д-р техн. наук, професор
Коваленко О. О., д-р техн. наук, ст. наук. співробітник
Крусір Г. В., д-р техн. наук, професор
Мардар М. Р., д-р техн. наук, професор
Мілованов В. І., д-р техн. наук, професор
Осипова Л. А., д-р техн. наук, доцент
Павлов О. І. д-р екон. наук, професор
Плотніков В. М., д-р техн. наук, доцент
Савенко І. І. д-р екон. наук, професор
Тележенко Л. М. д-р техн. наук, професор
Ткаченко Н. А., д-р техн. наук, професор
Ткаченко О. Б., д-р техн. наук, доцент
Хобін В. А., д-р техн. наук, професор
Хмельнюк М. Г., канд. техн. наук, доцент
Станкевич Г. М., д-р техн. наук, професор
Черно Н. К., д-р тех. наук, професор

НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ПРОБЛЕМИ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

МАТЕРІАЛИ АРХІВІВ УСБУ ТА ДАОО — ОСНОВНА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ІСТОРІЇ ПОЛІТИЧНОГО ТЕРОРУ В ОДЕСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ У 1920 р

Шишко О. Г.

Одеська національна академія харчових технологій

Закон України «Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років» гарантує «вільний доступ до архівної інформації репресивних органів з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом», зобов'язує «розпорядників архівної інформації надавати та оприлюднювати архівну інформацію репресивних органів», за максимального спрощення «процедури отримання інформації». Також Закон України забезпечує «надання кожному для ознайомлення носія архівної інформації або його копії, створення відповідного довідкового апарату» тощо. Таким чином, громадяни України та громадяни інших держав отримали безперешкодний доступ до архівних матеріалів, які десятиліттями були засекречені.

В Одесі такі матеріали зберігаються в архіві Управління Служби безпеки України в Одеській області та Державному архіві Одеської області (ДАОО). В Україні ще у квітні 1991 р було прийнято Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні», відповідно до якого органами прокуратури було реабілітовано тисячі осіб. В архівах СБУ справи реабілітованих осіб було об'єднано у «Фонд припинених справ». Для оприлюднення інформації про долю репресованих осіб у 1992 р було започатковано науково-документальну серію книг «Реабілітовані історією» у 27-ми томах. У 2010 р було опубліковано видання «Реабілітовані історією. Одеська область: книга перша», де було представлено важливу, але далеко не повну інформацію про репресивну політику у регіоні. Політичний терор в Одеській губернії знайшов також відображення у 3-му томі «Одесского мартиролога», який містить анотовані справи репресованих осіб за лютий-квітень 1920 р. Отже, історія дослідження політичного терору за весь час існування радянської (вірніше комуністичної) влади в Україні, в тому числі в Одеській області, має значні напрацювання. У той же час велика кількість архівних матеріалів залишається не опрацьованою, а значить не дослідженою і не доведеною до широкого загалу.

Це в першу чергу стосується матеріалів діяльності Одеської надзвичайної слідчої комісії (ОНСК), яка розпочала свою роботу 11 лютого 1920 р. Дев'ятого березня назву комісії було змінено на Одеську губернську надзвичайну комісію (ОГНК), яку очолив С. Реденс, який прибув до Одеси на чолі групи працівників московської надзвичайної комісії, яка отримала від «центру широкі повноваження». Починаючи з кінця березня регулярно почала проводити засідання колегія ОГНК, яка приймала рішення про те, кого із заарештованих розстріляти, кого відправити до Одеського концентраційного табору примусових робіт, а кого звільнити. Протоколи засідань колегії ОГНК зберігаються у Галузевому державному архіві Служби безпеки України у м. Києві. В одеських архівах у матеріалах персональних справ містяться лише витяги з цих протоколів, а також загальні списки розстріляних та ув'язнених до концтабору протягом 1920 р.

Опрацьовані матеріали архіву СБУ в Одеській області дозволяють визначити декілька категорій осіб, які стали жертвами репресивних органів більшовицької влади. До першої категорії належать особи, які обвинувачувалися у тому, що «служили у білогвардійській контррозвідці та знущалися над політичними ув'язненими», «служили за влади білих у державній варті», «видавали комуністів контррозвідці з корисливою метою», «зрадили радянську владу» тощо. Причому ці обвинувачення носили загальний характер, лише одиниці обвинувачувалися у прямій причетності до вбивств комуністів під час денікінської влади. Тому переважна кількість цих осіб була реабілітована у 90-х роках ХХ ст. Наступну категорію складають особи, які обвинувачувалися у виготовленні та збуті фальшивих грошових знаків. Справа у тому, що більшовицька влада, саме більшовицька, тому що ради робітничих, селян-

ських та червоноармійських депутатів, куди було обрано і представників інших партій та безпартійних проіснували в Одеській губернії протягом 1920 р. трохи більше двох місяців, анулювала всі інші грошові знаки, крім радянських. Але радянських грошей було обмаль, особливо дрібного номіналу. Ще більш загрозливі масштаби мала продовольча криза. Фунт хліба коштував 70...80 рублів, а мінімальна зарплата робітника була 2 800 рублів, максимальна 11 200 рублів. Це при тому що влада в Одесі не наважилася запровадити загальноукраїнський тариф, мінімальна ставка якого складала 1 600 рублів, максимальна — 6 400 рублів. Щоб зняти напругу у питанні ціни на хліб, було прийнято рішення з кінця липня почати видавати пайковий хліб за ціною 12 рублів. Для робітників фізичної праці норма складала 1 фунт, для інших категорій 3/4 фунта або 1/5 фунта. Така ситуація на продовольчому ринку породжувала спекуляцію, крадіжки тощо. Відповідно особи, які були обвинуваченні у цих протиправних діях, складали наступну категорію репресованих.

Починаючи з другої половини 1920 р різко зростає кількість репресованих осіб з обвинуваченням «куркульський елемент», «петлюрівець». Щоб нагодувати робітників та радянських і партійних службовців, щоб забезпечити п'ятимільйонну армію фронтовою червоноармійською пайкою, щоб сформувати продовольчий резерв у розмірі 60 млн. пудів збіжжя для підтримки європейського пролетаріату, коли той нарешті підключиться до світової революції, необхідно було відібрати у заможного селянина, якого влада називала «куркулем» більшу частину вирощеного ним врожаю. З цією метою було організовано кампанію «походу на куркуля». Відповідно в Одесі було мобілізовано 3 тис. членів профспілок, хоча планувалося мобілізувати 5 тис., декілька сотень службовців та 200 комуністів, з яких було сформовано понад сотню продовольчих загонів, які повинні були виконати план продрозкладки для губернії. Разом з ними на село вирушили бійці бригади військ внутрішньої охорони (ВОХР), які спеціально для цього були передислоковані з Центральної Росії. Під охороною цих військ перебували і працівники Революційного трибуналу, виїзні сесії якого мали відбуватися в усіх повітах губернії, та співробітники ОГНК. Всі вони разом мали відбирати збіжжя у селян, карати на місці тих, хто цьому противився. А тих, хто брав до рук зброю, захищаючи своє майно, у разі арешту вони мали доправляти до Одеси, де на них чекав розстрільний вирок або ув'язнення у концтаборі на довготривалий термін. Серед репресованих «куркулів» цього періоду було чимало не тільки українських селян, але і німців-колоністів. Пам'ятаючи про потужне повстання у німецьких колоніях у 1919 р, більшовики взяли регіон їх розселення під пильний контроль. Серед страчених німців зустрічаються цілі родини, причому не тільки чоловічої статі, а і жіночої, навіть дівчат у віці 16...20 років відправляли до концтабору.

Реакцією селян на продрозкладку став масовий повстанський рух, який найбільшого розмаху набув у Балтському та Первомайському повітах Одеської губернії. Наприкінці 1920 р в Україні розпочалася справжня селянська війна проти більшовицької влади. Не випадково план мобілізації в Одесі для проведення кампанії «походу на куркуля» не було виконано. У цій війні великі втрати несли обидві сторони. Селянський повстанський рух, за словом більшовиків, мав «петлюрівську окраску», а тому чисельну групу репресованих склали українці, які були членами різного роду організацій: громадських, кооперативних тощо. Найбільшу групу цієї категорії осіб склали члени «Просвіти» та «Споживспілки», які стали жертвами більшовицького терору у червні 1920 р. ОГНК протягом 1920 р регулярно повідомляла про розкриття чисельних антибільшовицьких організацій: «білогвардійських», «денікінських», «врангелівських» тощо. Їх ядро складали офіцери колишньої російської армії, які уникали мобілізації до лав Червоної армії.

Таким чином, подальше дослідження матеріалів одеських архівів дозволить значно доповнити вже наявну інформацію про політичний терор більшовицької влади у 1920 р, з'ясувати долю багатьох осіб, життя та свобода яких були розтопані у ході утвердження «першої в світі держави робітників та селян».

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМИ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКИМИ РИЗИКАМИ В УМОВАХ КРИЗИ	
Шалений В. А.	263
ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТЕХНОГЕННОГО ВПЛИВУ НА РЕГІОНАЛЬНІ ЕКОСИСТЕМИ	
Вігуржиська С. Ю., Колесник В. І.	265
ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ	
Фомічова К. Б.	266
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ БІЗНЕС — ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	
Крупіна С. В.	268
ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	
Шешеловський М. І.	270
ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКІВ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	
Кордзая Н. Р., Єгоров Б. В.	271
ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ BRC, IFS У ТОРГІВЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	
Мардар М. Р., Устенко І. А., Кручек О. А.	273
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КАШ МИТТЄВОГО ПРИГОТУВАННЯ У ХАРЧУВАННІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	
Мардар М. Р., Статєва М. С.	275
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО АГРОМАРКЕТИНГУ В УКРАЇНІ	
Лозовська Г. М.	276
БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ВИНОРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА	
Бондаренко С. А.	278
ВПЛИВ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ У ПРИРОДОКОРИСТУВАННІ НА РОЗВИТОК РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	
Мартієнко А. І.	280
ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ПЕРЕДУМОВИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТІВ У ТРУДОВОМУ КОЛЕКТИВІ	
Удовиця О. Ф.	282
НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ВИНОГРАДАРСТВІ	
Каламан О. Б.	283
РОЗРАХУНОК ПАРАМЕТРІВ ПОТОКОВО-ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ СКЛАДІВ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Чабаров В. О., Неделков О. В.	285
ПРОДОВОЛЬЧА ПРОБЛЕМА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	
Ткачук Т. І., Павленко Г. М., Чернушенко І. О.	287
ЗАПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БЕЗПЕКИ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	
Руммо В. В.	288
ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА: УЯВНА І РЕАЛЬНА	
Буряченко М. В.	289
ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА РЕГІОНУ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	
Буряченко М. В.	290

СЕКЦІЯ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ФІЛОСОФСЬКО-АКСІОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ПОСТНЕКЛАСИЧНОГО НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ЗНАННЯ	
Лар'яновський І. С.	292
ІДЕАЛ ТА ІДЕАЛЬНЕ В СТРУКТУРІ САМОІДЕНТИЧНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	
Стояно О. О.	294
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Орлова В. О.	295
СУЧАСНІ ПОЛІТИЧНО-ПРАВОВІ ТЕНДЕНЦІЇ В КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМА ЕФЕКТИВНОСТІ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ	
Осадча І. А.	297
МАТЕРІАЛИ АРХІВІВ УСБУ ТА ДАОО — ОСНОВНА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ІСТОРІЇ ПОЛІТИЧНОГО ТЕРОРУ В ОДЕСЬКІЙ ГУБЕРНІЇ У 1920 р	
Шишко О. Г.	299
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ	
Бородін В. М., Максимчук Б. В.	301

Наукове видання

**Збірник тез доповідей
76 наукової конференції
викладачів академії**

Головний редактор акад. Б. В. Єгоров
Заст. головного редактора акад. Л. В. Капрельянц
Відповідальний редактор акад. Г. М. Станкевич
Укладач Л. В. Агунова